

Divendres 13

i altres històries inquietants

Rosa-Maria Colom

Propostes didàctiques

Elaborades per

Josep Millo

Finalista del Premi de Narrativa Infantil Vicent Silvestre

D I V E N D R E S 1 3 I
ALTRES HISTÒRIES INQUIETANTS

D E S C R I P C I Ó

Autora: *Rosa-Maria Colom*

Il·lustracions: *Mabel Piérola*

Edicions Bromera / Alzira, 2003

Col·lecció: «L'ELEFANT», núm. 8

Format: 13 x 20,5 cm, 96 pàgs.

Enquadernació en rústica. Impressió en blanc i negre.

Edat: a partir de 12 anys. Els xiquets i les xiquetes amb dificultats per a seguir arguments llargs i complicats ho tindran molt fàcil per a enganxar-se a les quatre històries breus que componen aquest llibre. D'altra banda, els que ja tinguen un cert hàbit lector podran fer-ne una lectura més autònoma, gràcies a l'adequació del lèxic i del llenguatge emprats per l'autora.

RESUM ARGUMENTAL

Divendres 13 i altres històries inquietants és un recull de relats d'intriga i misteri amb protagonistes i situacions tan diferents perquè en fem un resum breu de cada un.

En «La misteriosa història de Carolina Cavalli», una inquietant xiqueta amb un violí porta el desassossec al protagonista, escriptor d'històries de terror. Aquest, un dia, en un cementeri,

s'assabenta d'uns fets terribles que s'esdevingueren molts anys enrere, però que encara hi tenen una presència enigmàtica. Es tracta d'una narració clàssica d'ànimes, procedents d'ultratomba, que apareixen i desapareixen fins que es presenta un fet que d'alguna manera n'explica l'existència.

La segona narració, «La visita nocturna», exposa la història de Jordi, que enmig de la nit rep la visita inesperada i terrible de la Mort. Conscient que no té res a fer, recorre a una estratègia que li donarà un resultat excel·lent i salvarà la vida de son pare.

«Divendres 13», la narració que dona nom al recull, presenta el conflicte típic del xiquet que no es du bé amb la madrastra. En aquest cas, i seguint les instruccions d'un llibre de màgia, prepara un beuratge per a alliberar-se'n, però la cosa ix malament i fa desaparèixer la seua enemiga. Son pare li exigeix que desfaça l'encanteri, però el xiquet explica que no pot fer-hi res, ja que la madrastra va llançar el llibre al foc. Tanmateix, l'home sembla no resignar-s'hi i, aprofitant que és divendres tretze, prepara un altre beuratge per a fer-se invisible i fugir amb la seua estimada.

L'últim dels relats es titula «El rellotge anglès», i explica com, a casa de Guillem, arriba un misteriós rellotge de caixa al qual la mare li demana que no s'acoste. Com és lògic, això no fa més que créixer el seu interès. Aquella nit, el xiquet obri el rellotge i descobreix uns éssers estranys que es mouen per l'interior i la cara de dues dones, una jove i una vella. L'endemà arriba el rellotger anglès, un home enigmàtic i misteriós que no deixa de mirar Guillem de manera maliciosa. Durant la nit, el rellotger entra en l'habitació del xiquet i li reprotxa que obrira la caixa del rellotge i descobrira les cares del Passat i del Futur. Aquell terrible atreviment tindrà unes conseqüències devastadores per a Guillem que, com les figures de dins del rellotge, hi quedarà presoner per a sempre.

TEMA I INTERÉS DEL LLIBRE

El títol d'aquest recull deixa ben clar el tema que comparteixen els relats: misteris, enigmes, sort i dissort, esperits... i l'efecte que provoquen en els humans. Un tema i un subgènere que tenen una llarga tradició narrativa, amb múltiples versions en el cinema i el teatre. En el present cas, cal ressaltar que es tracta d'uns relats que no pretenen impressionar ni atemorir el lector, sinó que l'autora desplega les històries dosificant la intriga o el misteri sense traspassar el llindar de la inquietud o de l'enigma.

Totes les històries incideixen a mostrar la por d'allò desconegut com quelcom que proporciona atracció i rebuig alhora, i que es dona davant d'alguns fets enigmàtics que ens afecten. Però hi ha també un atractiu específic i propi de cada una de les històries: en la primera, l'autora presenta el mite del personatge misteriós que apareix i desapareix; en la segona, la sagacitat d'un xiquet dona un gir absolut al que el Destí hi tenia preparat; i en la tercera, un fet fortuït serveix per a alliberar un xiquet de la tortura d'una madrastra insofrible; al contrari, l'última de les històries mostra les conseqüències d'actuar en contra de les advertències dels pares.

A banda d'aquests eixos temàtics centrals, trobem altres punts de notable interès i que es poden tractar a classe, com ara:

- La curiositat pels fenòmens estranys.
- L'afició per recollir i escriure fets misteriosos, contes i rondalles inèdites.
- La realitat i la fantasia presents en alguns relats.
- La vida després de la mort com a incògnita que se'ns presenta cíclicament.
- La importància de seguir alguna estratègia per a aconseguir una finalitat.
- El sentit de l'humor per a interpretar certes situacions.
- Els recursos per a revestir de misteri un fet normal.

L'AUTORA

Rosa-Maria Colom i Bernat (Sóller, Mallorca) va estudiar magisteri a la Universitat de les Illes Balears i fins ara ha dedicat la seua obra, bàsicament, als més joves. L'any 1991 va guanyar el Premi Guillem Cifre de Colonya amb *El mandarí i jo*. També és autora d'altres títols com *La màgia de Mercúria*, *Mans de lluna* (Premi Ciutat d'Eivissa 1994), *Ales de papallona* (Premi Empar de Lanuza 1995), *La rondalla del tramvia*, *La Saldrana* (Premi 25 d'Abril), *Ulls de fum* (finalista del Premi Josep-Maria Folch i Torres), *El bosc de l'avi* i *La dama blanca* (Premi Lola Anglada i finalista del Premi Nacional de Literatura). L'any 2002 va guanyar per segona vegada el Premi Guillem Cifre de Colonya amb *L'escola secreta de madame Dudú*. A Edicions Bromera ha publicat, a més de *Divendres 13 i altres històries inquietants*, *La perversa Caputxeta*.

LA IL·LUSTRADORA

Mabel Piérola (Madrid, 1953) és graduada en belles arts per les universitats de Madrid i Barcelona i exerceix com a professora d'arts plàstiques en aquesta última, tasca que combina amb la il·lustració de contes infantils i la narració d'històries. Va ser guanyadora del Premi UNICEF el 1990 i finalista de l'Apel·les Mestre el 1988 i el 1989. Ha exposat les seues obres a Catalunya, als Estats Units i a França, i ha col·laborat amb diverses editorials. A Edicions Bromera és autora dels dibuixos de les obres *La casa dels peluixos* i *La perversa Caputxeta*, a més dels de *Divendres 13 i altres històries inquietants*.

SUGGERIMENTS DIDÀCTICS I METODOLÒGICS

La lectura, en el sentit més ampli, és l'activitat intel·lectual més completa de les que du a terme un xiquet dins i fora de l'aula. Per a un escolar de les primeres etapes de l'ensenyament, desxifrar el codi és alguna cosa més que un acte mecànic, i passa a convertir-se en un instrument que li permet una autonomia progressiva. Però, tot i que açò és important, cal no oblidar que la lectura ofereix l'oportunitat d'ampliar el propi imaginari i comprovar com són les coses més enllà del seu món immediat. Llegir brinda, a més, la possibilitat d'interactuar amb els personatges, traslladar-se per l'espai i el temps, emocionar-se, opinar, divertir-se... tant individualment com col·lectivament.

A més de la realització de les propostes didàctiques que apareixen en les pàgines següents, fóra convenient contemplar la lectura d'un llibre dins d'una programació o pla lector, i no com un fet aïllat. La importància de l'activitat lectora i la repercussió posterior hauria de fer-nos reflexionar sobre aquest punt. Superat el costum de considerar la lectura com un deure per a substituir-la pel concepte de plaer, es fa necessària la integració dins del procés formatiu i educatiu de l'alumnat. I per facilitar-ho, proposem:

- Dissenyar un pla lector amb la participació dels alumnes, sempre que siga possible.
- Crear progressivament una biblioteca d'aula, i gestionar-la col·lectivament.
- Crear una secció de llibres recomanats, així com de breus comentaris sobre lectures realitzades.
- Visitar periòdicament llibreries i la biblioteca municipal.
- Celebrar sessions de llibre-fòrum i representacions teatrals d'algun capítol o d'alguna de les històries si, com en aquest llibre, es tracta d'un recull.

- Concertar la visita d'escriptors, il·lustradors, contacontes, etc.
- Celebrar concursos i festes amb algun llibre com a tema central.
- Transmetre als pares i a les mares la importància dels llibres i de la lectura.

A més de les iniciatives anteriors de caràcter general, sobre aquesta obra podríem proposar les següents:

- Fer un debat o comentari previ sobre el tema de la por: Quines coses fan que ens esglaiem? Ens esglaiem tots pels mateixos fets?
- Recordar històries o experiències viscudes pels alumnes en situacions que podrien considerar-se misterioses o enigmàtiques.
- Parlar dels llibres i les pel·lícules de misteri que coneguen. Són d'un gènere per a adults o, per contra, també als infants els agrada aquest tipus d'històries?
- Avançar hipòtesis, abans de la lectura i durant aquesta, sobre els camins que deu haver triat l'autora per desenvolupar la narració.
- Imaginar l'aparició d'altres personatges i la seua repercussió en el relat, concretament en el nuc i el desenllaç.
- Fer una lectura dramatitzada d'algun capítol o, en aquest cas, d'una de les narracions del recull.
- Il·lustrar un passatge o moment del llibre que no aparega il·lustrat i que els resulte especialment corprenedor.

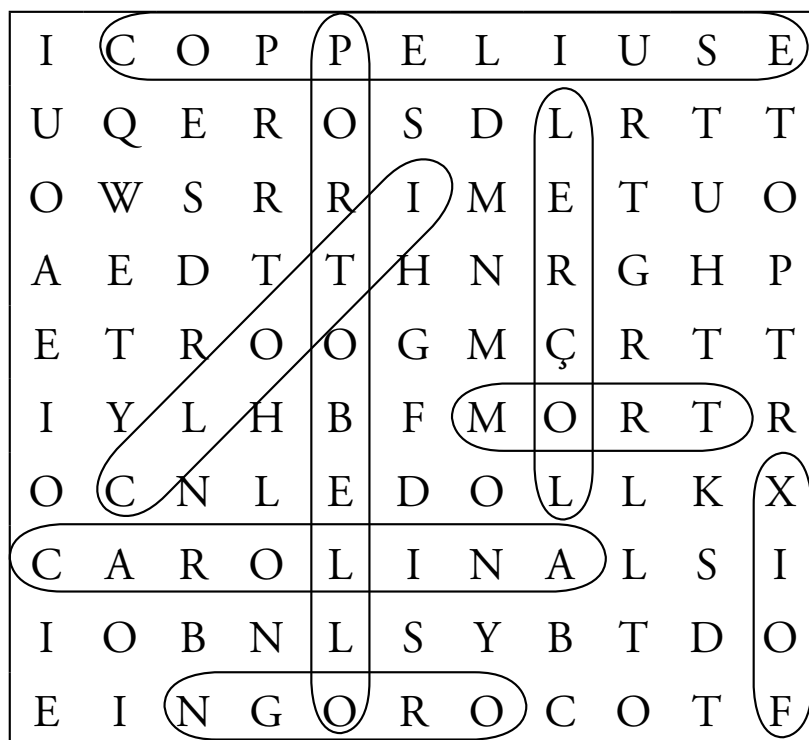
Finalment, només falta dir que les activitats que trobareu a continuació, són proposades per a ser aplicades en cas d'un ús escolar col·lectiu del llibre. D'altra banda, s'ha d'insistir en el seu caràcter optatiu i discrecional, ja que poden ser seleccionades en funció de les necessitats o preferències del professorat.

*SOLUCIÓ D'ALGUNES DE LES ACTIVITATS
COMPLEMENTÀRIES PLANTEJADES*

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. 20

«Salveu-me. Feu funcionar el rellotge.»

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. 21

PROPOSTES DE TREBALL*

(MATERIAL FOTOCOPIABLE)

* L'editor autoritza la reproducció d'aquestes *Propostes de treball* amb finalitats didàctiques, però recorda que no es permet la reproducció, per fotocòpia o altres mitjans, del llibre a què es refereixen aquestes propostes.

A) FITXA DE LECTURA

TÍTOL DE L'OBRA:

AUTORA:

IL·LUSTRADORA:

EDICIONS BROMERA

COL·LECCIÓ: NÚM:

1. Indica qui és el protagonista de cada història.

TÍTOL DE LA HISTÒRIA	PROTAGONISTA
<i>La misteriosa història de Carolina Cavalli</i>	
<i>La visita nocturna</i>	
<i>Divendres 13</i>	
<i>El rellotge anglès</i>	

2. Contesta:

–Quina història t'ha agradat més?

.....

–Quina t'hauria agradat protagonitzar?

.....

–A quina li hauries canviat el final? Com hauria acabat?

.....

.....

–Quin personatge t'ha semblat més simpàtic?

.....

3. Fes una valoració general de l'obra i raona-la.

.....

.....

.....

.....

.....

B) ESTUDI I ANÀLISI DE L'OBRA

1. El narrador és el personatge que crea l'autor perquè ens conte la història. Qui és el narrador de cada relat?

TÍTOL	NARRADOR
<i>La misteriosa història de Carolina Cavalli</i>	
<i>La visita nocturna</i>	
<i>Divendres 13</i>	Algú que no participa en l'acció.
<i>El rellotge anglès</i>	

2. Imagina que ets Xim, de *Divendres 13*. Reescriu el primer paràgraf de la història i fes-hi les transformacions necessàries.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. En conjunt, què predomina en el llibre: la narració dels fets, la descripció, o el diàleg? Què et resulta més interessant de llegir? Per què?

.....

.....

.....

.....

.....

4. Indica els llocs on transcorre l'acció cada relat.

	LLOCS
Història 1	
Història 2	
Història 3	
Història 4	

5. En general, quin tipus de llenguatge creus que usa l'autora del relat?

culte, col·loquial, especialitzat, vulgar, rebuscat

.....

6. Creus que el llibre té una lectura àgil i fluida o, al contrari, és lenta i pesada? Raona la resposta.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

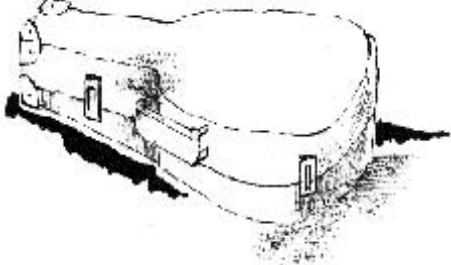

.....

.....

.....

C) ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

1. Escriu davall de cada il·lustració el nom de la història a la qual correspon.

 <p>.....</p>	 <p>.....</p>
 <p>.....</p>	 <p>.....</p>

2. Quina és la professió del protagonista de *La història de Carolina Cavallí*?

.....

.....

3. En quina data comença la història? Quina és la data de l'últim
encontre?

.....

.....

4. On troba el narrador l'explicació de tot el misteri?

.....

5. Recorda la segona història, *La visita nocturna*. Et sembla que Jordi va tenir una idea intel·ligent en dir que hi havia més d'una persona amb el mateix nom a la casa? Què hi hauries fet tu?

.....

.....

.....

6. Per què creus que la Mort tenia tanta por d'equivocar-se de persona?

.....

.....

7. Com va aconseguir Jordi guanyar-li temps a la mort? Què hauries fet tu?

.....

.....

8. La història següent és la que dona títol al llibre. Creus que és la més interessant? Per què?

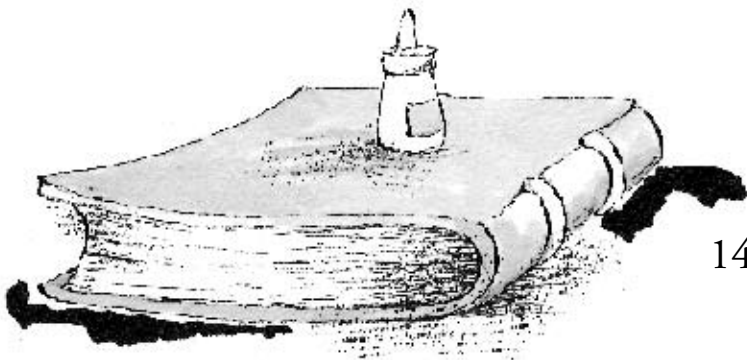
.....

.....

9. Creus que la poció de Xim podria funcionar en realitat? Per què?

.....

.....

10. Què volia aconseguir Xim amb la poció? Has desitjat alguna vegada aconseguir una cosa pareguda? Explica-ho.

.....
.....

11. Com s'anomenava el llibre del qual Xim havia tret l'experiment? Inventa un altre nom per a un llibre de les mateixes característiques.

.....
.....

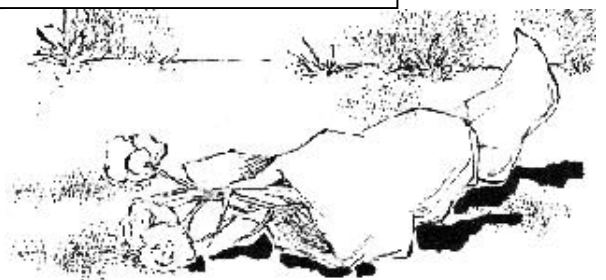
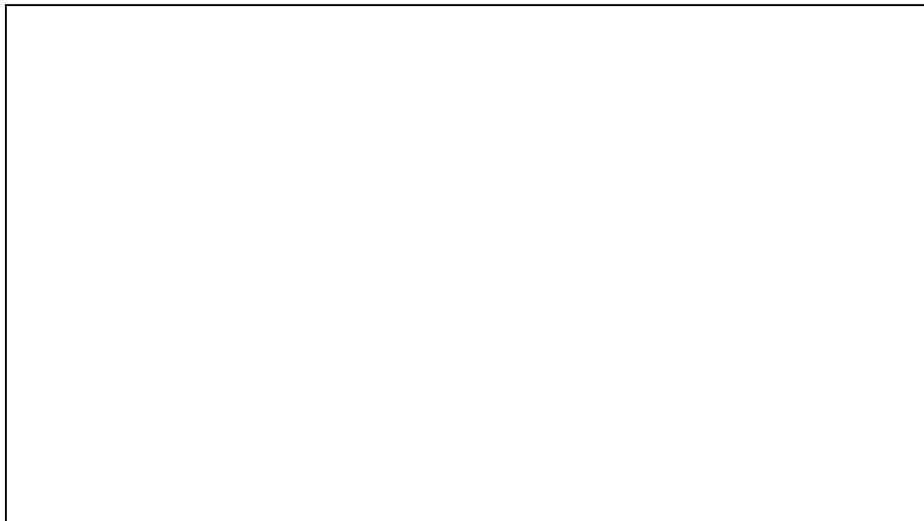
12. Recordes quins quatre instruments tocaven els homenets del rellotge de l'última història? Anota'ls ací.

.....

13. Què va passar quan Guillem va obrir la porta de vidre del rellotge? Penses que una cosa així podria passar en la vida real?

.....
.....
.....

14. Dibuixa ací el rellotge tal com l'imagines.

15. Relaciona cada frase amb la història a què correspon.

Portava sempre una carpeta sota el braç i el mateix barret negre.	<i>La visita nocturna</i>
Era un home ingenu que no entenia les coses a la primera.	<i>Divendres 13</i>
L'estrambòtica aparició s'encreuà de braços.	<i>El rellotge anglès</i>
A la vida, el més pràctic és comptar amb tu mateix.	<i>La misteriosa història de Carolina Cavalli</i>

16. Imagina que s'ha canviat el títol de les quatre històries. A quina correspondria cadascun d'aquests nous títols?

<i>Les dues cares del temps</i>	
<i>Escac i mat</i>	
<i>L'ànima errant</i>	
<i>Adéu, estimada, adéu!</i>	

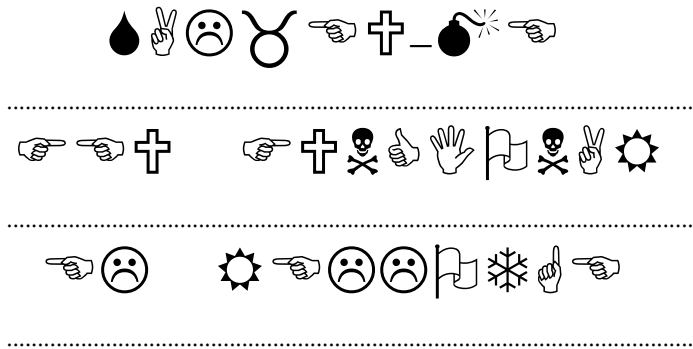
17. Escriu el nom del personatge a qui correspon cada descripció. Hi ha un personatge de cada història.

NOM	DESCRIPCIÓ
	Ulls immensos i absents, cabells rossos, accent italià, du un estoig.
	Veu escardada i pertorbadora, figura prima i esquelètica, bossa de xarol.
	Ulls com dos carbons, figura prima, nas de ganxo, du un maletí.
	Ulls redons, com de granota; veu desagradable, caràcter empipador.

20. *El rellotge anglès acaba amb Guillem empresonat dins del rellotge. Desxifra el missatge que envia als pares perquè l'alliberen.*

A=	✌️
E=	👉
L=	😞
F=	👈
N=	💀
R=	☀️

21. Busca en la sopa de lletres aquests noms, que apareixen en les històries.

Portobello, Ngoro, Carolina, Lerçol,
Mort, Foix, Coppelius, Cloti

I	C	O	P	P	E	L	I	U	S	E
U	Q	E	R	O	S	D	L	R	T	T
O	W	S	R	R	I	M	E	T	U	O
A	E	D	T	T	H	N	R	G	H	P
E	T	R	O	O	G	M	Ç	R	T	T
I	Y	L	H	B	F	M	O	R	R	R
O	C	N	L	E	D	O	L	E	K	X
C	A	R	O	L	I	N	A	L	S	I
I	O	B	N	L	S	Y	B	T	D	O
E	I	N	G	O	R	O	C	O	T	F

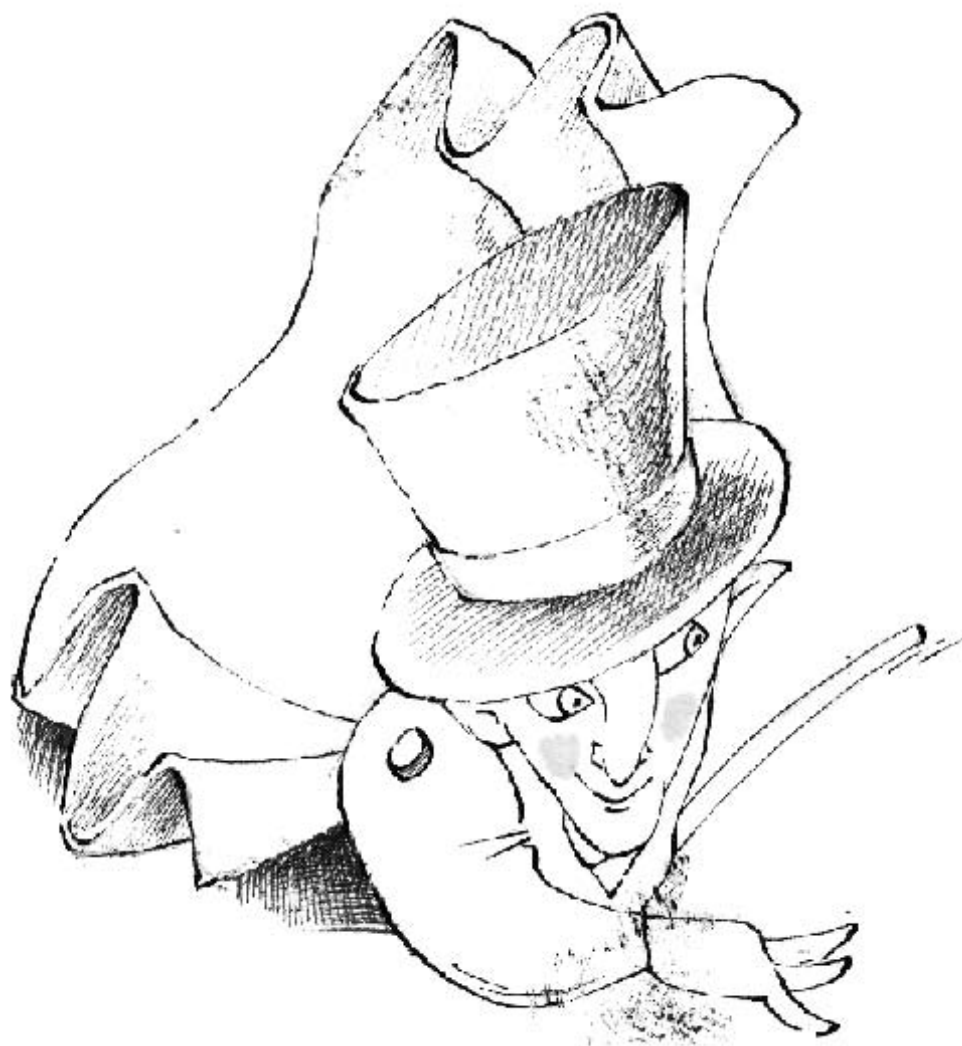
22. Classifica les quatre històries segons el desenllaç.

Desenllaç feliç:

.....
.....
.....

Desenllaç fatal:

.....
.....
.....

© Edicions Bromera, S.L.
Polígon Industrial 1 - 46600 Alzira
www.bromera.com

© Josep Millo, 2004
Dibuixos de Mabel Piérola